

Nr 82.

Av fru **Svenson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till avlönande av hemvårdarinnor.*

Riksdagen beslöt föregående år att statsbidrag skulle utgå till högst 2 800 hemvårdarinnor för 1949. Av statsverkspropositionen framgår att ansökningar om bidrag inkommit för 2 542 hemvårdarinnor och att bidrag beviljats för 2 536 hemvårdarinnor. Maximisiffran är sålunda rätt avsevärt underskriden. Orsaken härtill anser socialstyrelsen vara, att kommunerna känna ovisshet inför verkningarna av kommunindelningsreformen. Kommunerna tveka i åtskilliga fall att åtaga sig besväret att anställa en hemvårdarinna, när de inom kort skola uppgå i en större kommun. En annan viktig orsak är att bristen på hemvårdarinnor alltså är avsevärd. Många kommuner, speciellt på landsbygden, ha inte trots stora ansträngningar kunnat få tag i hemvårdarinnor. Slutligen har den omständigheten, att många kommuner på grund av allt för liten folkmängd inte fått fullt statsbidrag, medverkat till att färre hemvårdarinnor anställts än beräknat.

Enligt gällande bestämmelser utgår fullt statsbidrag per ett invånarantal av 4 000 för städer och 2 000 för landskommuner. Då synnerliga skäl föreligga kunna dock kommuner med mindre folkmängd få fullt statsbidrag. Kommunen skall i dylika fall kunna åberopa svagt skatteunderlag, stora avstånd och andra liknande omständigheter. Denna socialstyrelsens dispensmöjlighet synes ha utnyttjats i endast ringa utsträckning. Om folkmängden inte uppgår till den stipulerade, får kommunen som regel vidkännas en minskning i högsta möjliga bidragsbelopp. Detta har givetvis medverkat till att många kommuner tvekat att ordna social hemhjälp. Visserligen står den möjligheten öppen att flera kommuner bilda kommunalförbund och att detta i sin tur anställer hemvårdarinna. Denna utväg har givetvis praktiserats i åtskilliga fall beträffande kommuner med ett invånarantal på några hundra.

För kommuner med 1 000—1 200 invånare kommer frågan i annat läge. Helt allmänt kan sägas att en kommun av denna storlek är fullt tillräcklig som verksamhetsområde för en hemvårdarinna med de stora avstånd som vanligen finnas på landsbygden. Skall hemvårdarinnan dessutom få tid över att ersätta husmor också i andra fall än vid sjukdom och barnsörd är en landsbygdskommun med 2 000 invånare för stor. Avsikten med den sociala hemhjälpen var även att hemvårdarinnan skulle kunna rycka in som semestervikarie för att bereda husmor tillfälle till någon tids ledighet. Skall husmoderssemestern omsättas i praktiken, måste den sociala hemhjälpen

på längre sikt byggas ut, så att hemvårdarinnorna få någon tid över till att tjänstgöra som semestervikarier. Normalarbetsdag kan på detta område inte alltid tillämpas men längre arbetstid bör kunna kompenseras genom exempelvis ökad ledighet.

I dagens läge gäller emellertid frågan närmast att öka möjligheterna för landskommuner, som inte nå upp till det invånarantal som f. n. berättigar till fullt statsbidrag, att få anställa hemvårdarinna på sådana villkor. Härvid kan man gå till väga på två sätt, antingen sänka denna gräns eller också slopa densamma i varje fall för landskommunernas vidkommande. Ett avskaffande av gällande bestämmelse om ett visst invånarantal för erhållande av fullt statsbidrag till hemvårdarinnans avlöning skulle utan tvivel stimulera de medelstora kommunerna att engagera sig för den sociala hemhjälpen. Med hänsyn till bristen på hemvårdarinnor kan det dock icke nu vara tillrådligt att helt avskaffa nämnda gräns som förutsättning för fullt statsbidrag. Däremot förefaller det rimligt att sänka den nu för landskommunerna gällande gränsen till förslagsvis 1 000 invånare. En sådan åtgärd synes även vara befogad med hänsyn till de svårigheter i form av stora avstånd landsbygdskommunerna ha att kämpa med. Om man på här föreslaget sätt minskar det invånarantal, som berättigar till fullt statsbidrag, till 1 000, torde medelsbehovet komma att öka. En höjning av anslaget till hemvårdarinnors avlöning till 3 milj. kr. synes knappast kunna undvikas.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta dels att fullt statsbidrag må kunna utgå till landskommuner, så snart invånarantalet överstiger 1 000 och dels att till bidrag till avlönande av hemvårdarinnor anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kr. för budgetåret 1949/50.

Stockholm den 21 januari 1949.

Gärda Svenson.

Ivar Persson.

Olof Pålsson.

Gust. Elofsson

Arthur Heiding.

S. G. W. Wahlund.

i Vä.